

ESRS prasība atklāt informāciju par enerģijas patēriņu un energoresursu struktūru 2/12/24

PwC Latvija ESG prakses konsultante
Elīna Jekale

Eiropas ilgtspējas ziņošanas standarti (ES) 2023/2772 ("ESRS") paredz, ka uzņēmumiem būs jāsniedz informācija par savu enerģijas patēriņu un energoresursu struktūru. Šajā rakstā – par to, kāda ir informācijas atklāšanas prasība un kāpēc uz to jāskatās caur iespēju prizmu.

ESRS E1 standarta informācijas atklāšanas prasība E1-5 paredz, ka uzņēmumam jāsniedz informācija par enerģijas patēriņu un energoresursu struktūru. Šī prasība ir veidota, lai radītu ilgtspējas pārskata lietotājam izpratni par uzņēmuma kopējo enerģijas patēriņu, energoefektivitātes uzlabošanas iniciatīvām un to efektivitāti, kā arī par to, kāds ir fosilo un atjaunīgo energoresursu īpatsvars kopējā energoresursu struktūrā. Svarīgi atcerēties, ka jēdziens "energoresursi" sevī ietver trīs lielas enerģijas kategorijas – siltumenerģiju, transportenerģiju un elektroenerģiju, bet jāziņo būs par primāro energoresursu patēriņu.

Primārie energoresursi ir tie, ko izmanto, lai iegūtu elektroenerģiju, siltumenerģiju vai transportenerģiju. Būs jāziņo par trīs primāro energoresursu grupām:

- fosilie energoresursi;
- kodolenerģija;
- atjaunīgie energoresursi šādā sadalījumā:
 - biomasā, biodeģviela, biogāze, atjaunīgais ūdeņradis u.c.
 - iepirktās vai iegūtās atjaunīgo energoresursu elektroenerģijas, siltumenerģijas, tvaika un aukstuma patēriņš;
 - pašu saražotās atjaunīgās enerģijas, kura nav kurināmais, patēriņš.

Uzņēmumiem, kas darbojas nozarēs ar lielu ietekmi uz klimatu,¹ būs jāatklāj informācija detalizētākā dalījumā:

- kurināmā patēriņš no ogļēm un ogļu produktiem;
- kurināmā patēriņš no jēlnaftas un naftas produktiem;
- kurināmā patēriņš no dabasgāzes;
- kurināmā patēriņš no citiem fosilajiem energoresursiem;
- iepirktās vai iegūtās fosilo energoresursu elektroenerģijas, siltumenerģijas, tvaika vai aukstuma patēriņš.

Pirms ziņošanas ir jāpagatavo

Lai uzņēmums veiksmīgi sagatavotos informācijas atklāšanas prasībai E1-5, sākotnēji būs jāapzina, kā iegūt informāciju par uzņēmumā patērēto elektroenerģiju, siltumenerģiju un transportenerģiju, kā arī par patērētajiem primārās enerģijas resursiem. Īpaši svarīgi būs rast veidus, kā šo informāciju iegūt un kā automatizēt nepieciešamo datu apkopošanas procesu uzņēmumā, lai pēc iespējas novērstu manuālu darbu, kas veicina kļūdu rašanos, un apzinātu kopējo resursu patēriņu pilnīgai ziņošanas uzsākšanai.

Nākamais solis būs iegūt detalizētu informāciju par primārajiem energoresursiem, kas patērēti, ražojot uzņēmuma iegādāto enerģijas resursu. Lai iegūtu šādu informāciju, visefektīvāk būs vērsties tieši pie enerģijas resursa tirgotāja, kurš bieži vien spēs dot ļoti konkrētu atbildi uz šo jautājumu.

Datu apkopošana palīdz novērtēt esošo situāciju uzņēmumā un aprēķināt uzņēmuma CO2 emisijas, kas ir būtisks solis, lai izvirzītu CO2 samazināšanas mērķus un rastu veidus, kā pie šī mērķa nonākt.

Energoresursu struktūras pārskatīšana ir iespēja ietaupīt un kļūt noturīgākiem pret energoresursu cenu svārstībām

Ir svarīgi proaktīvi rīkoties, jo tas dod laiku izvērtēt, kādi ir piemērotākie un ekonomiski pamatotākie rīki enerģijas patēriņa samazināšanai. Vieglākais rīks, kas neprasa lielas investīcijas no uzņēmuma, bet rada spiedienu elektrības tirgotājiem atjaunīgās elektroenerģijas iegādei, ir zaļās enerģijas sertifikāti.² Tie apliecinās, ka uzņēmums finansē kādu no atjaunīgās enerģijas projektiem un savā darbībā izmanto atjaunīgo enerģiju.³ Apjomīgāks projekts būs ilgtspējīgu tehnoloģiju uzstādīšana, piemēram, saules paneļu izmantošana elektrības ražošanai. Lai gan tā ir nopietna investīcija, pie esošajām elektrības cenām saules paneļu atmaksas periods ir krietni īsāks par to dzīves ciklu. Tāpēc ir svarīgi rīkoties proaktīvi, lai finansiālais ieguvums uzņēmuma pusē būtu lielāks, jo atjaunīgās enerģijas tehnoloģiju atmaksas periods ir cieši saistīts ar elektrības cenu tirgū. Kamēr tā ir augsta, atjaunīgās tehnoloģijas atmaksājas ātrāk. Skatoties uz energoresursu zaļināšanu tikai no atbilstības viedokļa, uzņēmums riskē ar to, ka šie lēmumi tiks pieņemti krietni vēlāk un iespēja ietaupīt no tā būs jau palaista garām. Īpaši šobrīd, kad tirgus pēdējo trīs gadu laikā ir bijis samērā nestabils un vairākas reizes esam redzējuši elektrības rekordcenas, atjaunīgie energoresursi dod stabilitāti un mazina ietekmi, kas citādi krietni ietekmētu uzņēmuma saimnieciskās izmaksas.

Lai sagatavotos ilgtspējas ziņošanai, jāanalizē ESRS prasības un jāidentificē tēmas, kas varētu potenciāli attiekties uz uzņēmumu, kā arī jāveic dubultā būtiskuma analīze. Pēc šīs analīzes jāidentificē informācijas pieejamība uzņēmumā un jānovērš identificētie trūkumi. Tikai pēc šo darbību veikšanas ir iespējams pieņemt datus balstītus lēmumus, kas ilgtermiņā palīdzēs uzlabot uzņēmuma konkurētspēju un sasniegt vēlamos rezultātus.

PwC ilgtspējas ekspertu komanda ir gatava atbalstīt uzņēmumus ilgtspējas projektos, sākot no izpratnes veidošanas līdz pat ziņojumu izstrādei. [Aicinām sazināties ar mums](#) un pieteikties uz konsultāciju!

¹ Nozares ar lielu ietekmi uz klimatu ir definētas kā NACE A-H un L nozares, kas noteikts Komisijas Deleģētajā regulā (ES) 2022/1288.

² Vairāk par zaļās enerģijas sertifikātiem (*guarantees of origin*) lasiet [šeit](#).

³ Fiziski nav iespējams noteikt elektrības piegādes ceļus, tomēr finansiāli uzņēmumi var iegādāties no atjaunīgiem resursiem saražotu enerģiju un iekļaut šo atjaunīgo daļu savā energoresursu struktūrā.